THE ISRAELITE
The First & Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
796 Main Street
Phone St. John 2213

דער יידישער דאָמינאָן

DER YID
דאס ערשטע און איינציגע אידישע וואכענבלאט אין ווינניפעג און נאנץ קענעדא.
796 מיין סטריט
פהאן סט. דזשאהן 2213

Vol. III. No. 13. Winnipeg, Thursday, May 16th, 1912
ווינניפעג, דאנערשטאג, כ"ט אייר, תרע"ב.

דעקאָריישאָן דעי.

לעצטען זונטאג איז פארגעקומען די צערעמאני פון דעקאריישאן דעי. פון נאנץ פריה איז געווען צו מערקען א מונטערע, פרעהליכע בעוועגונג אין שטאדט. סאלדאטען מיט זייערע יוני־פארמס, מוזיקאנטען מיט זייערע כלים האבען פון וועסט פראדוויי מארשירט צו דער סט. דזשאהן סעמעטערי. אלע צוזאמען מיט די אלטע אויסנעדיענטע אינוואלידען וועלכע האבען אנטהייל גענומען, אין איינשטילען די רעוואלו־ציאן פון די אינדיאנער געגען די ווייסע.

די רעבעליאן ווערט בעצייכענט אין דער היסטאריע מיט דעם נאמען „דהי ריעל רעבעליאן", נאך דעם נאמען פון דעם הויפטמאן ריעל (ניט געווען קיין אינדיאנער, נור א האלף בריד). יענע מלחמה האט געקאסט גענוג מענשליכע לעבענס און בלוט ביידע צדדים. גענוג קרבנות זיינען געפאלען אום צו פער־זיכערען דעם זיעג פון די ווייסע. און פארגיגן זונטאג האט מען מזכיר נשמות געווען יענע העלדען וועלכע זיינען גע־פאלען דאן אין שלאכט, די אינוואלידען פון יענער שלאכט ווי אויך די רעגולע־רע סאלדאטען טראגען בלומען אויף'ן בית הקברות און בעצירען די קברים פון זייערע קאמעראדען.

פריעדען אדער קריעג.

א מלחמה־שלום שפיעל געהט אן יעצט צווישען ענגלאנד און דייטש־לאנד. מיט'ן מויל רעדט מען פון שלום, פון לאנג דויערענדער פריינדשאפט ביי ביידע מלוכות, אין דער פראקטיק אבער שארפען ביידע צדדים די שווער־דען, גרייטען זיך צו קריעג און מעסטען איינער דעם צווייטענס כחות. וועהרענד די פרעסע טומעלט זיך מיט דעם נייעם אמבאסאדאר וואס דייטשלאנד שיקט קיין ענגלאנד האט ווינסטאן טשור־טשיל אויסגעארבייט א נייעם פלאן ווי אזוי דער ענגלישער פלאט זאל אמ־בעסטען קענען בעשיצען די וואסערען פון ענגלאנד פון א פלוצלינגען איבער־פאל פון די דייטשען. דערצו האט מען צושטעלט די פאנצער שיפען, מען פיקסט איבער די קאנאנען און דאך רעדט מען מיט'ן מויל פון פריעדען.

ערשטער אידישער אָפיצער אין טערקיי.

ערשט ניט לאנג האט טערקיי גע־עפענט די טהירען פאר מיליטער דיענסט אויך פאר ניט מוסולמאנער און שוין אויף'ן צווייטען יאהר איז א איד ערנאנט געווארען אלס אפיציער פון דער דארטיגער ארמעע. די צערע־מאני דערביי איז פארגעקומען מיט גרויס פאראד אין וועלכע דער סולטאן זעלבסט האט גענומען אנטהייל און אויסגעדריקט גרויס צופריעדענהייט וואס ער איז זוכה געווען צו דערלעבען אז אויך ניט מוסולמאנער זאלען זיך פעראיינינגען מיט די מוסולמאנער צו דיענען די אינטערעסען פון אטאמא־נישען רייך.

געשיכטע וועדערהאלט זיך.

ניט צו שנעל: דאס ערשטע מאל אין דער וועלט געשיכטע נאך דבורה הנביאה וועלכע איז געווען א ריכטערין ביי אידען, איז יעצט אפאינטעט גע־ווארען אין מעלבארן, אויסטראליען, א אידישע טאכטער, נאנסי איזאקס צו זיין א ריכטערין אין היי קאורט פון מעלבארן. נאנסי איזאקס איז די טאכ־טער פון דעם נור וואס געשטארבענעם סיר איזאק. איזאקס זעלבסט איז געווען פאר יאהרען לאנג ריכטער אין מעל־בארן און איז בעריהמט און בעליעבט געווען אין נאנצען לאנד. זיין טאכטער וועלכע איז ניט ווענינער געראטען פון דעם פאטער האט זיך שוין אויך פיעל מאל בעריהמט געמאכט מיט איהרע טויפע קענטניסע אין יורישפרידענץ. און נאך איהר פאטערס טויט איז זי יעצט ערנאנט געווארען צו פערטרע־טען די הויכע שטעלע פון איהר פא־טער. זי איז די ערשטע ריכטערין אין דער וועלט און איז א אידישע טאכטער.

גרויסער וואונדער.

אין די בראנקס געבען נויארק איז געשעהען איינער פון די גרעסטע וואונ־דער וועלכער האט צוזמעלט די מע־דיצינישע וועלט: א קינד איז געבארען געווארען נאכדעם ווי די מוטער איז געווען שוין צעהן מינוט טויט. דאס קינד איז לעבעדיג און פאלקאם געזונד. די דאקטוירים זעהען דערינען א בעווייז אז אין דעם מענשליכען קערפער קומט נאך פאר לעבען נאכדעם ווי דער שיינ־בארער טויט איז געקומען.

די לאגע אין ענגלאנד איז ערנסט.

„אין ענגלאנד איז יעצט פיל־ייכט ערב גרויסע געשעהענישען", דאס איז די בעהויפטונג פון ללאיד דזשארדזש. „דער ענגלישער ארבייטער פון היינט צו טאג, זאגט דער מיניסטער, איז ווייט ניט דער ארבייטער פון אמאל. דער ארבייטער האט פערלארען זיין צו־טרויען צום טראהן און צו זיינע בעלי־בתים. און ניט נור לעזט ער שוין ציי־טונגען, נור ער לעזט שוין אויך ביכער און שטעלט שוין אזעלכע פראגען מיט וועלכע מען מוז זיך רעכענען". נאך ללאיד דזשארדזש'ס מיינונג דארף די אויפגאבע פון יעצטיגער רעגיערונג זיין צו שאפען אזעלכע רעפארמען וועלכע זאלען פאלשטענדיג צופריעדענשטעלען דעם ארבייטער, אנדערש וועט דער ארבייטער זיך אליין נעהמען זיין חלק צו וואס ער רעכענט זיך בערעכטיגט.

וואנקאווער באנק קלוירקס פער־משפט.

די קלוירקס וואס האבען בע'גנב'עט א וואנקאווער באנק ווי געמעלדעט אין פארינען נומער, האבען בעקומען זייער שטראף, איינער אויף דריי יאהר פרי־זאן, דער צווייטער אויף צוויי און א האלב יאהר און דער דריטער אויף 2 יאהר.

שיף'ס לאגי צוריק אין פריזאן.

אין נויארק האט די אפעלייט די־וויזשיאן פון סופרים קאורט ארויסגע־טראגען איהר משפט אז ניט קוקענדיג אויף דאס שתדלנות פון איינינע נויאר־קער פאליטישענס, ניט קוקענדיג אויף די לאנגע ארטיקלען אין הוירסט'ס צייטונגען וואס האט געוואלט מאכען פון בראנדען א צדיק איז ער דאך, ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט פון דער אונטערזוכונג, א נגב, א רויבער און מיט צוריקגעהן אין פריזאן אבצוזיצען די איבעריגע 25 יאהר לויט ראזאלסקי האט איהם פער'משפט.

רוסען אימגרירען קיין קענעדא.

דער הונגער אין די רוסישע גובער־ניעס טרייבט ארויס פיעלע איינגעבוי־רענע און עכטע רוסען פון זייער היי־מאטה וואו זייערע עלטער זיידעס האב־בען געלעבט, זיי פערקויפען זייער איינענטהום און אימגרירען אין דער פרייער לאנד. היינטיגע וואך האט די סי ען אר געבראכט א פארטיע פון 370 רוסען, מענער, פרויען און קינדער.

קעניג פון דענעמארק טויט.

פריידריך דער אכטער, קעניג פון דע־נעמארק, וועלכער איז געקומען אינקא־גניטא קיין האמבורג איז פאהרענדיג אין קארעטע לעצטען דינסטאג פלוצים געשטארבען. עס האט גענוג געדויערט ביז מען האט אויסגעפונען אז דער גע־שטארבענער איז א קעניג, דען ער איז געווען צווייל געקליידעט.

גרויסע שלאכט אין מעקסיקא.

12 שעה דורכאנאנד האט געדויערט א שלאכט צווישען די סאלדאטען פון דער רעגיערונג און די סאלדאטען פון די רעוואלוציאנערען. 50 טויזענד מאן האבען געפיהרט דעם בלוטיגען קאמפף וואו עס זיינען געפאלען טויטע און פערוואונדעטע איבער טויזענד מאן. דאס רוב טויטע איז פון די רעוואלו־ציאנערען.

ווייסע חברה'ניקס

א פאנדע אינגלעך האבען זי[illegible] ניזירט אין ווינניפעג מיט'ן צ[illegible] האבען א „דזשאלי טיים" אין פ[illegible] אויטאמאביל[illegible]. די ווייסע חבר[illegible] ארבייטען אם מיינסטען ביי די [illegible] טעעאטערע און האטעלען, [illegible] שטעהען פיעלע לעדינע אויטאמאב[illegible] און ווארטען אויף זייערע בעל־בתי[illegible] די חברה קומען, כאפען ארויס א פאא[illegible] אויטאמאבילס און נאכדעם [illegible] פאהרען אויס די נאנצע שטאדט [illegible] זיי איבער די אויטאמאבילס ע[illegible] א פערוואדפען געסעל אין אל[illegible] און געהען זיך אהיים. שטעלט [illegible] די ביטערע לאגע פון איינעם [illegible] שעהנער רעגענדיגער נאכט [illegible] געהט ארויס מיט זיין פלוניס[illegible] טהעאטער צי פון קלאב און נ[illegible] פענדיג זיין אויטאמאביל מוז ער [illegible] מיט אייך זיך שטעלען ווארטען אויף [illegible] קאר אדער גאר זיך אהיים שלעפען [illegible] פיס.

א פעטער קראָפּאָטקין יובילעאו[illegible] פאָנד.

אין ווינניפעג האט זיך פארמירט [illegible] סוב קאמיטע, אום צו העלפען דע[illegible] דער קאמיטע, ארויסצוגעבען [illegible] פאפאטקין'ס שב[illegible] אין [illegible] בורטס [illegible] 2½ [illegible] [illegible] פון דער געאסטעטע פערזאנען אין [illegible] וועלט. זעהר וועניג מענשען זיינען אז קאפפליציירט ווי קראפאטקין סיי אל[illegible] פרייהייטס קעמפפער, אזוי גוט ווי א[illegible] גרויסער דענקער און וויסענשאפט[illegible] מאן. זיינע שריפטען וועלען געווים זי[illegible] א ציערונג פאר דער פראגרעסיווע אידישער ליטעראטור. צו דיעזען צוועק האט מען רעאליזירט א פאנד א[illegible] יעדער רעכט דענקענדער מענש וועט געווים ביישטייערען מיט וויפיעל [illegible] קען פאר דיעזען פאנד.

פאר מעהרער איינ[illegible] וועגנדער [illegible] 509 פלארא עווענ[illegible] 1349.

די גענאסען פון [illegible] מאנטאן קענען שיק[illegible] אדרעס אדער דירע[illegible] קער קאמיטע: [illegible] איסט בראדוויי[illegible]

טויזענד [illegible]

א קאמיטע פון [illegible] שיגנטאן וואס האט [illegible] ענטווייקלונג פון שטאדט [illegible] פעראייניגטע שטאאטען [illegible] טעט דאס דער טראסט האט [illegible] יאהר זייט ער עקזיסטירט [illegible] פראפיט מעהר ווי טייזענד מיל[illegible]

כאַפּט זיך ניט!

דאס איז די עצה וואס א ווינניפעגער ליידי מרס. א. ס. גאלט ראטה יעדען באהן רייזענדען. מרס. גאלט איז פאר־גע וואך געפאהרען צו גאסט קיין טא־ראנטא. א האלבע שטונדע איידער די באהן איז צוגעקומען צום דיפא איז זי ארייגגעגאנגען אין ליידיס רום זיך אב־סעל צופוצען און ארומואשען. זי האט אויף איין מינוט בלויז אויסגעטהאן 3 ווערטהפאלע רינגען און טאקע זיי דארטען איבערגעלאזט אויף היינטיגען טאג. די רינגען בעטרעפען א חיבשע סומע געלד און מען זוכט זיי מיט ליכט, אבער ביז יעצט איז נאך קיין שפור פון זיי ניטא. ווער עס איז געווען דער רפי פון מרס. גאלט וועלכער האט איהר געגעבען א לעסאן אז כאפען זיך און איילען זיך טאר מען ניט אויף'ן וועג, ווייס מען נאך דערווייל ניט.

פיר די פעראומגליקטע אין מאראקא.

א קאמיטע איז ערוועהלט געווארען דינסטאג אבענד ביים מאס מיטינג וואס די היינע סאציאליסטען האבען פער־אנשטאלטעט. פאלגענדען אפיעל האט די קאמיטע [illegible] ביי דעם מאס מיטינג אין [illegible] ווערען [illegible] געווארען [illegible] זאמלען געלד פאר די צוראביטסקי אר־דען אין מאראקא. מיט בעדויערען מוז זען מיר קאנסטאנטירען דעם פאקט אז די פערזאמלונג, אראנזשירט פאר אזא וויכטיגען צוועק, איז בעזוכט געווארען פון בלויז דריי הונדערט מענשען, און כאטש די פערזאמעלטע האבען זיך אפגערופען אויף דעם הילפסרוף פון אונזערע ברידער, איז אבער די סומע וויים ניט קיין גרויסע. מיר האפען דע־רום אז זיין אונזער קאמיטע וועט אויך בעזוכען וועט איהר זיך ניט ענטזאגען בייצושטייערען צום פאנד פון אונזערע פעראומגליקטע ברידער אין מאראקא.

מיט גרוס די קאמיטע: ח. זאלצמאן, טשערמאן; הרב כהנאוויטש, טרעזשו־רער; טשעטשיק, אב. זוסמאן, צימע־מאן, פינקעלמאן און פענסאן.

ביים מיטינג נופא איז געזאמעלט געווארען 100 דאל. ס'איז פערשפארט צו זאגען אז דיזע סומע איז זעהר א קליינע.

מאָלען אויף אַן אימגראַנטען שיף.

א שיף וועלכע איז אנגעקומען מיט 1,200 פאסאשירען איז פערהאלטען געווארען אין קאראנטין, ווייל מען האט צווישען זיי ענטדעקט אן אויס־ברוך פון מאזלען. די פאסאשירען, וועלכע מען האט ניט געזאגט די סבה וואהרום מען פערהאלט זיי, האבען זיך גענומען בונטעווען און געדראהעט אז זיי וועלען מיט געזוואלד אראב פון שיף. עס איז נויטיג געווען אנצושטעלען סאלדאטען צו היטען די ארדנונג.

אין תלמוד תורה.

א מיטינג פון די באארד אף דירעק־טארס איז אבגעהאלטען געווארען פא־רגיע וואך. עס איז רעפארטעט געוואר־רען אז די אויסגראבונגען פון קעלער פאר דער נייער תלמוד תורה האט זיך שוין אנגעפאנגען. פרעזידענט ראבינ־סאן האט רעפארטעט אז איינער וועל־כער האט איהם מבטיח געווען פאר עדות און פאר'ן ארון קודש אז ער וועט זיך אבזאגען פון אלע זיינע רעכטע אויף דער אלטער תלמוד תורה און איז צופריעדען אז מען זאל יעצט בויען א נייע, האט איהם געלאזט וויסען אז ער האט געלעגט א קעוויאט אויף דער תלמוד תורה און קיינער קען זי ניט פערקויפען. עס איז בעשלאסען געווא־רען צו אונטערזוכען אויב דער סטרא־שונאק פון דעם מאן איז אמת. אין פאל יא, דאן זאל מען גאר איננאנצען פער־שליסען די אלטע תלמוד תורה און ארויסנעהמען א נייעם משארטער און אויך פערוופען א מאס מיטינג אום לאזען דערפון צו וויסען די ווינניפעגער אידען.

אויף הערס פלאַץ.

מיט דעם טראגישען טויט פון מ. הערס, דער געווזענער פרעזידענט פון די גרענד טראנק, וועלכער איז דער־טרונקען געווארען מיט דער „טיטאניק" איז געבליבען לעדיג דער פאסטען פון פרעזידענטסטזוא וועלכען עס איז ניט אזוי לייכט צו פערפילען. עס געהט א קלאנג אז מ. דזש. באטלער דער געוועזענער הילפס מיניסטער פון אייזענ־באהנען וועט פערנעהמען דעם פאסט. א וויכטיגע פרעזאן איז שוין אבגע־פאהרען קיין נאוואסקאשיא צו פיהרען פערהאנדלונגען מיט איהם וועגען דעם.

אין סאסקאטשעוואן איז דורכגעגאנ־גען א געזעץ וואס פערבאט די בינעזער צו בענוצען זיך מיט וויימע מוידלעך אין זייערע רעסטאראנען.

די בינעזער האבען זיך ארגאניזירט און זיינען בעריים צו פייטען דאס גע־זעץ. און אויב, זאגען זיי, זיי וועט ניט געלונגען צו געפינען גערעכטיגקייט אין סאסקאטשעוואן וועלען זיי געהמען צו חילף די 470 מיליאן בינעזער פון זייער היימאטה וועלכע וועלען אין בינא דורכפיהרען א געזעץ אז בינעזער זאל־לען ניט טארען בעדיענען קיין וויימע. און אויב דאס געזעץ אין סאסקאטשע־וואן וועט ווערקען אויף בלויז א טויזענד בינעזער, וועט זייער גענען געזעץ פא־ראליזירען די גאנצע אייראפעאישע אינדוסטריע אין בינא. צו דיעזען צוועק האבען די בינעזער זיך שוין געשטעלט אין פערבינדונג מיט זייער קאונסיל.

אין תלמוד תורה.

א מיטינג פון די באארד אף דירעק־טארס איז אבגעהאלטען געווארען פא־רגיע וואך. עס איז רעפארטעט געוואר־רען אז די אויסגראבונגען פון קעלער פאר דער נייער תלמוד תורה האט זיך שוין אנגעפאנגען. פרעזידענט ראבינ־סאן האט רעפארטעט אז איינער וועל־כער האט איהם מבטיח געווען פאר עדות און פאר'ן ארון קודש אז ער וועט זיך אבזאגען פון אלע זיינע רעכטע אויף דער אלטער תלמוד תורה און איז צופריעדען אז מען זאל יעצט בויען א נייע, האט איהם געלאזט וויסען אז ער האט געלעגט א קעוויאט אויף דער תלמוד תורה און קיינער קען זי ניט פערקויפען. עס איז בעשלאסען געווא־רען צו אונטערזוכען אויב דער סטרא־שונאק פון דעם מאן איז אמת. אין פאל יא, דאן זאל מען גאר איננאנצען פער־שליסען די אלטע תלמוד תורה און ארויסנעהמען א נייעם משארטער און אויך פערוופען א מאס מיטינג אום לאזען דערפון צו וויסען די ווינניפעגער אידען.

אויף הערס פלאַץ.

מיט דעם טראגישען טויט פון מ. הערס, דער געווזענער פרעזידענט פון די גרענד טראנק, וועלכער איז דער־טרונקען געווארען מיט דער „טיטאניק" איז געבליבען לעדיג דער פאסטען פון פרעזידענטסטזוא וועלכען עס איז ניט אזוי לייכט צו פערפילען. עס געהט א קלאנג אז מ. דזש. באטלער דער געוועזענער הילפס מיניסטער פון אייזענ־באהנען וועט פערנעהמען דעם פאסט. א וויכטיגע פרעזאן איז שוין אבגע־פאהרען קיין נאוואסקאשיא צו פיהרען פערהאנדלונגען מיט איהם וועגען דעם.

For Advertisements in "THE ISRAELITE" apply to
DAN GOLDSMITH
Advertising Manager
Res. 322 Burrows Ave.
Phone St. John 1114

ב. מילער בעדאנקט זיינע קאוזינס מיס גאלדע שמעלניצקי, מרס. דאזע בערטשאנסקי און זיינע חברים ט. גע־לער, י. בערנטהאל, מר. און מיס וואל־טער און בפרט זיין חבר און פארטנער י. גורעוויטש פאר זייער ארבייט און מענעדזשען דעם אב. פון [illegible]

נ. סגל'ס בעקעריי
איז דאס איינציגע פלאץ, וואו ברויט, בולקע ווערט געבאקען ריין און זויבער. ברויט ווערט אויך דעליווערט צו הויז.
טעלעפאנירט אב סט. דזשאן אדער קומט אין
1488
510 סעלקירק עוועניו.

C. B. W.
JOSEPH SCHAEFFER
מעכאניקאל עקספערט.
אלערליי גראמאפאנס און נעה מאשינען גע־פיקסט, נאדלען און אנדערע פארטס פאר מאשינען און גראמאפאנס. פיר דער ארבייט גאראנטירט. (42
390 פריטשארד, פהאן סט. דזשאן 426

דער טעלעפ[illegible]
איז סט. [illegible]

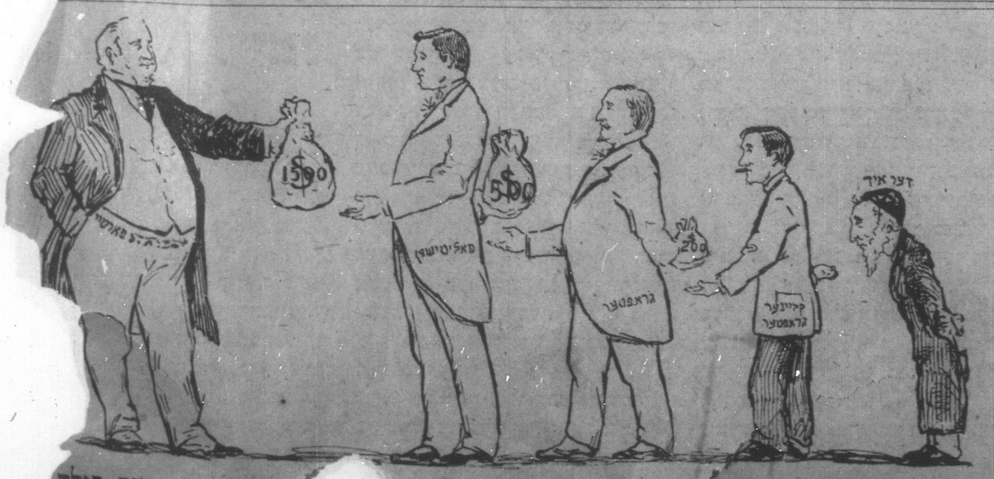

דער ערשטער וואס וועט אונז אריינשיקען [illegible] פון דעם בילד[illegible] [illegible] בערי[illegible]